

SARAH MACDONELL (80 yrs +); mother of Sr Margaret MacDonell, StFX University
JUDIQUÉ, INVERNESS CO. NS

TRANSCRIPTION

SOURCE: RECORDINGS CB06-83-10

DATE: 07-08/83

SEOSAMH WATSON COLLECTION

SUBJECT: REMINISCENCES

[BEGINNING

Bha, bha sinne a h-aon-deug san teaghlach agus bha mo mhàthair na ban-sgoileir agus bhiodh i 'cumail' dol 'n a' sgoil. Agus 'sin m'athair, 's ann ag iasgach a bhiodh e. Bhiodh e ag iasgach is bhiodh e 'peantadh is bha e na fhidhleir. Agus bhiodh iad a' dèanamh beagan do thuathanachas a-miosg sin. Bhiodh crodh aca, crodh is laoi is bha sinn air baile agus bhiodh iad a' cur muntàta is *vegetables*. Bhiodh toirneip is gnothaichean mar sin. Agus uill, bha a chuile sian cho [gu?] diofar an uair sin. Bha sinn *cut off* ann a h-uile sian agus an dòigh 'bhiomaid a' dol chun a' stòir 's ann a' dol ann le each is *wagon* a bhiomaid. Bha sinn sia mìle fon [= bhon] stòr, bha sinn sia mìle fon eaglais agus, uill, 's e na -- 'S e an fheadhain bu shine, thòisich iad air falbh is bha iad a' falbh an siud is 'seo. Chaidh tè dha na *States*, chaidh pàirt dhiubh dh'Ontario is -- agus an sin cha robh aig an taigh ach beagan againn. Bha sinn aig an taigh, fhios agad (?), neo'r-thaig mur robh a h-uile sian diofar ris mar a tha an-diugh.

Mar a tha an-diugh [-y] chan eil an fheadhain òg a' gabhail 'leithid do chùram 's a bha sinne 'gabhail. Dh'fheumamaid an obair a dhèanamh air neo cha -- cha bhiodh sinn rèidh. Ach a leithid do dhiofar sa h-uile sian an-dràst'. Ach bha sinne ag obair, 's gu math cruaidh. Agus bha sinn -- e -- mìle is trì chairteil a mhìle bhon sgoil. Dh'fheumamaid sin a choiseachd agus cha robh againn -- Bha aon -- aon rùm a bha sa sgoil -- an taigh-sgoile againn. Agus bhiodh -- bha suas ri -- dà fhichead sgoileir bho *grade one* gu *grade ten* agus nuair [na] rachadh duine cho fada ri *grade ten* a fhaighinn gheibheadh e sgoil an sin, gheibheadh iad sgoil airson, dìreach beagan do -- Uill, dh'fheumadh iad -- dhol airson *tests* is rud, ach bha a leithid sin do dhiofar eadar e is an-dràst'. Uaireannan [-m] le *pass grade nine* gheibheadh iad sgoil. A -- uill, cha bhiodh -- ach cha b' urrainn dhaibh na *teach*-- sgoil a chumail gu suas *grade nine*.

Ach bha sin --a -- Uill, an teaghlach agamsa, mar a bh'ann, bha i duilich an uair sin. Bha -- bha seachdnar san teaghlach agamsa. Bha dithis gillean is còignear nighean agus -- uill, am fear bu shine dha na gillean, cha robh mòran measa aige air a' sgoil, co-dhiù, agus mar sin b' fheàrr leis a bhith 'g obair. Ach cha robh -- cha robh an uair sin -- cha ligeadh iad a leas a dhol ann mura togradh iad fhèin -- Bha diofar eadar e is an-diugh. Feumaidh iad a dhol [āu] an-diugh [dju]. Ach an -- uill, bha esan feumail is bha e ris an obair a' cuideachadh càch, is chaidh an sin an dàrna fear bu shine, bha esan glè -- *greedy* airson a dhol dhan sgoil agus am -- Margaret cuideachd -- 's e ise -- chaidh iad ann [āun]. Uill, fhuair -- fhuair àdsan sgoil. Ach bha an sgoil duilich an uair sin. Dh'fheumadh iad na leabhraichean a phàigheadh. Cha -- chan fhaigheadh iad sian gun a -- an asgaidh mar a tha an-diugh. Agus bha e duilich, duilich -- *yeah!* -- 'faighinn eadar cho [etə ro] fada 's a bha sinne on sgoil is a h-uile sian. Uill, cha robh sinne buileach cho fada' 's a bha an teaghlach agamsa bhon sgoil.

Ach, ò, dh'oibrich iad suas, dh'oibrich iad fhèin air gus an d'fhuair iad bho bhliadhna [-m-] gu bliadhna [-n-] is ach -- dh'fheumadh iad an uair sin a bhith sia bliadhna' deug mum b' urrainn dhaibh a dhol a dh'fhaighinn *licence* gu *teachadh*. Agus, uill, fhuair iad -- fhuair an sin *Sister Margaret*, fhuair i, 's i bu shine dhe na h-igheanean, agus fhuair ise -- chaidh i gu Truro agus fhuair i *licence*. Fhuair i sgoil, bha i 'cumail sgoil agus chuidich i 'sin leis an tè a

bha an -- ath rithe -- *next* dhi, an ath rithe. Agus bha iad a' cuideachadh a chèile mar sin. Ach cha robh iad -- cha robh iad airson a' sgoil a mhissadh. Ach, ò, bha e duilich dhaibh, uamhasach duilich. Agus sin -- ach -- suas -- 'sin -- fhuair an sin an dithis eile -- na h-igheanan [hi-anən]-- àdsan, chaidh iad dhan sgoil. Bha -- dar a dhèanadh an dàrna duine dhiubh *grade* bha iad an sin a' toirt misneach do chàch. Agus an tè 'b' òige dhiubh, bha e, cha robh i ach seachd bliadhna' deug dar a chaidh i, dh'fhalbh i is chaidh i 'Detroit còmh' ri t'eile dha na h-igheanan. Agus tha i ann an sin fhathast. Tha, tha i -- fhuair i -- bha i 'g obair aig *Ford* agus tha i -- chaidh a' rud a dhùin' aig *Ford* a-nis. Agus tha càch pòsta -- tha iad pòsta uile ach an tè 'b' òige dhiubh is chan eil i òg a-nist ach -- tha i -- bidh iad a' tighinn dhachaigh is -- agus 'sin bha na -- bha coimhearstanaich laghach againn -- bha coimhearstanaich againn is iad a' fàs suas còmh' ris a' chlann againn is --

Ò, cha robh sian a' dol air n-adhart, *picnics* no rud mar a th' ann an-diugh. Cha robh. Agus bha chuile sian cho saor ach cha robh airgead ann a cheannaicheadh sian [jin]. Bha chuile sian cho dao-- . Tha a chuile sian cho daor an-diugh. Gheibheadh sibh an uair ud -- flùr, *ninety-eight pounds* do flùr air -- air *two ninety-eight* -- dà dholar[-] is *ninety-eight cents*. Cha mhòr nach biodh trì *dollar* air. Agus chan fhaigh sibh an-diugh a -- a' flùr sin gun -- dh'fhaodte, còig *dollar* dheug -- a gheibheadh sin (?) Agus -- bha an *tea* cho saor. Gheibheadh an *tea* an uair sin air -- air cairteil, còig sgilling deug 's e bheireamaid ris, *twenty-five cents*. Gu meud *tea* a bhiodh an sin ? Punnt [-mt-], do *thea* [hi]. Gheibheadh air *twenty-five cents* no faisg air sin, air èirigh beagan dachaigh (?) gu *thirty* is gu *thirty-five*. Agus cha robh an siùcar ach -- an uair ud -- ach *five cents a pound*. Agus cuimhnich sibhse a' phris a tha e an-diugh! Agus, uill, dh'fheumadh a chuile duine a' rud a thogail air a' bhaile -- im is muntàta is na gnothaichean sin. Càis', 'sh eadh. Agus dar 'thigeadh toiseach a' gheamhraidh bha iad a' bùitsearachd beathadhach airson a' gheamhraidh. 'S e sin a bhiodh againn airson a' gheamhraidh. [SW: Agus ciamar a bha sibh a' cumail na feòla fad a' gheamhraidh?]. Uill, bha -- bhiodh iad a' faighinn baraille do dh'fhiodh cruaidh a dh'fheumadh seòrsa speisialta do bharaille a bhith ann. Agus dar a dhèanadh iad a' bhùidsearachd bha iad a' -- a' crochadh a' bheathadhach gus a - an abaich-- tha fhios agad, dà latha, dh'fhaodte, no rud mar sin. Ach dh'fheumadh [g-] an tìde a bhith fuar, fionnar [-ŋ-] (?) agus bha iad an sin ga gearradh suas mar a fhreagradh e, a' bruith agus bha iad ga sailleadh, 'cur salann air an sin agus 'picileadh. Agus bha sin air a chur a-mach ann an taigh beag gus a -- dh'aiteadh [yaʃəy] e fhèin. Agus bhiodh muntàta gu leòr aig feadhain air a chur gus a bhith aca còmh' ris sin, agus an toirneap is -- seòrsachan eile do *vegetables*. Tha feadhain ann 'bha na b' fheàrr na a chèile.

Agus bhiodh iad a' togail cruithneachd cuideachd, *wheat*. Bhiodh iad -- bhiodh iad a' togail sin agus bha muileann [-m] bleith shios an *Glenora Falls*. Bha am muileann [-m] bleith -- bha -- 's e Peutanaich a bha ga chumail agus, ò, bha iad math, math gu -- gu flùr a dhèanamh. Agus chuireadh iad air dòigh an cruithneachd agus chuireadh iad an cruithneachd dhan mhuileann. Agus gheibheadh iad trì seòrsachan do flùr às an -- às sin: flùr *fine* is flùr curs airson bhonnach is (?) agus bhiodh sin aca -- againn airson -ac-- dhiubh -- (?) poidhle deth a dh'fhaighinn airson a' gheamhraidh. Agus -- [SW: Uill, gu dè an treas seòrsa flùr a -- bha iad a' dèanamh?]

Bha iad a' dèanamh -- bleith a' chruithneachd anns a' mhuileann [-ŋ] agus bha flùr *fine* ann agus bha e cho math do dhùine ann cuideachd, seach a' flùr a tha 'tighinn an-dràst'. Bha -- [SW: Ach thuirt sibh gu robh trì seòrsaichean --]

Bha, bha flùr *fine* ann agus bha *second grade* ann agus an sin am flùr dorch' eile, agus gheibheadh iad an sin rud rin abradh iad 'càth'. Càth, 'bha 'sin -- an *crust* a bha air a' chruithneachd. Agus, uill a-niste, sin an -- sin an seòrsa a bhiodh feadhain ag ithe. Ach bha chuile duine -- car air an aon loidhn' ag obair aire sin, agus a' cuideachadh a chèile air -- air buain 'sin. Agus nuair [na] 'gheibheadh iad side, uill, bha iad an sin a' buain a' mhuntàta ann [-m] an *October*, agus a' stòradh, a' cur suas a' mhuntàta airson a' gheamhraidh. Dh'fheumadh seileir a bhith aig feadhain aig a robh *crowd* airson a' gheamhraidh. [SW: *October*, bha sin glè anmoch anns a' bhliadhna?] Bha, bha, ach bha an tìde na b' fheàrr na tha i an-dràst'. Bhiodh side mhath --[ɔv ə ɲɔxk əs akɪn] [SW: Cha robh reothadh ann?] Ò, cha robh [dɔ], fhios agaibh. Bha, bhiodh iad ga chur -- bhiodh iad a'

gearradh coille agus bhiodh iad a' cur teine ris a' choille -- 's e coille dhubh [yuy] a bhiodh againn agus rèiticheadh iad an sin am fiodh far an talmhainn agus dhèanadh iad feansa air a' -- air a' choille a bha ' seo leis an -- fhiodh a bheireadh iad far an talmhainn. Agus shin far a robh iad a' cur poidhle dhan mhuntàta. Ò, bhiodh -- bhiodh am muntàta ' thigheadh às sin, bha e eireachdail. Agus -- sin an -- sin an dòigh a bha -- feadhain beò an uair sin.

Uill, thàinig, an sin, dhan àite na caraichean is an obair sin suas dh'ionnsaidh na -- television is na radio is h-uile sian. Is thòisich feadhain a-- interest a chall. Bha an gnothaich a' tighinn beagan na b' fhasa agus -- ach bhiodh an sin greusaichean an àite, feadhain a bhiodh a' dèanamh brògan -- agus bhiodh iad a' dèanamh nam brògan dar a bhùitseiricheadh beathadhach, bha iad a' toirt leotha [leʔo] na seiche -- na hide --. ' Eadh. Agus bha iad -- a' faighinn cairt às a' choille. Cairt a bha air -- air seòrsa do dh'fhiodh. Agus bha -- bha iad a' faighinn tuba mhòr agus -- a' setadh na tuba agus a' lionadh sin le -- uisge, is chan eil fhios agamsa dè eile na [n] rudan a bhiodh (?) iad a' cur san uisge. Agus bha iad a' cur -- na seiche a thug iad far a' bheathadhach ann mar sin. Agus bha iad an sin a' faighinn cairt -- fhios -- am bark -- am feadh na coilleadh. [SW: Dè an seòrsa craoibh a bhiodh ann?] Uill, chan urrainn dhomh innse dhut dè an seòrsa bark a bh' ann [-m], ach bha a' chraobh -- bhiodh i car sean agus bhiodh -- [SW: Fiodh cruaidh?] Fiodh cruaidh. Agus dar a bhiodh -- dh'fhàsadh a' chraobh sean, ' fhios agaibh, bha cairt orra, agus 's e a' chairt sin a bhiodh iad a' sgriosadh far na craoibh agus chuireadh iad an t-seiche air tiormachadh, dh'fhaodte, oidhche no dà oidhche. Agus chuireadh iad an sin layer dhan chairt fon -- fodha -- agus layer eile air a mhuin. Agus 's e a' chairt ud -- bhiodh sin ag innse. Agus sin an leather a bhiodh aca ris na brògan.

Bhiodh, bhiodh greusaichean an àite, feadhain a bhiodh a' dèanamh bhrògan. Agus an dòigh a bhiodh iad ris na brògan: bhiodh iad -- bhathas (?) -- gheibheadh iad -- gheibheadh iad leathar dhachaigh, stripean do leathar a chuireadh buinn [puɪɲ] air na brògan. Agus bha iad ris na brògan -- leis a' leathar [-h-] mhath a bha ' sin -- a bha iad a' dèanamh às -- às an t-seiche [-ç-]. Agus -- e -- bhiodh -- bha greusaiche -- fear an siud is fear an seo is -- bhiodh e ag obair aire sin -- sin an job [n ʃɔp] a bha aig an fhear sin. Agus ' sin a-nist nua' bha iad -- sin na bha do rudan ann, le mo chuimhne-sa. -- [SW: Agus na greusaichean a bha ' sin, an robh iad a' faighinn gu leòr obradh ri dhèanamh airson a bhith beò?] Ò, cha robh iad a' faighinn ach rud beag air choreigin airson na brògan a dhèanamh, dh'fhaodte dollar is cairteil no -- feadhain a bha beagan na b' fheàrr dheth, dh'fhaodte gun tugadh iad dhaibh dà dhollar no gu dè ' ruig sin? Agus sin dìreach an dòigh a bha iad -- fo [= bho] àite gu àite ach --a -- cha robh -- cha robh [roq] sian a -- idir, idir ann, mar a tha ann [āu] an-diugh [-y]. Cha robh, cha robh. Duine aig am biodh aon phaidhir bhrògan, 's e duine math dheth ' bhiodh ann.

Is bha iad làidir. Bha na daoine làidir agus bha iad -- bha iad fallain is bha iad a' dèanamh poidhle coiseachd, obair chruaidh agus coiseachd. ' Eadh, bha an eaglais sia mìle bhuainn agus bhiomaid a' coiseachd dhan eaglais, agus a' coiseachd dhachaidh. 'S e wagons a bhiodh aca an uair sin. ' Eadh, each is wagon agus gheibheadh [q-] trìuir sa wagon is dh'fheumadh [q-] a' chuid eile coiseachd dhachaigh. Sin -- sin an dol a-mach a bha ann.

[SW: Ciamar a bha e anns a' gheamhradh?] Uill, sa -- sa gheamhradh, sin a-null ann an November an sin -- e -- reothadh [de-og] an talamh suas nuair a bhiodh a chuireadh sian air a chur a-staigh. Is dh'fheumadh iad an connadh a thoirt dhachaigh airson a' gheamhraidh [-ç-], iad a' toirt dhachaigh an connadh [-m-], connadh cruaidh is connadh spruis is -- agus a chuire sian a ghabhadh is -- gheibheadh iad an sin an connadh air a ghearradh airson a' gheamhraidh [q-]. Agus --e -- cha bhiodh -- cha robh furnace no sian, ach stòbhaichean. [SW: Agus an robh iad mòr, na stòbhaichean?] Eadh, bhiodh stòbha, an dòigh a bha na taighean air a bhuildeadh. Bha cidsin a-mach -- às -- agus bha stòbha ' bhiodh a' bruith a-mach ann [ɔ-], mar sin. Agus bha, an sin, stòbha eile sa cheann [çēūm] shios. 'S e an ceann [əŋ qēūn] shios a bheireadh iad ri -- ris a' pharlour aca an-diugh. [SW: An ceann shios?] An ceann [-m] shios -- bha seo a' minigeadh ceann shios an taighe.

Cò a tha ' dol a dh'èisteachd ris? [= an clàradh seo] Tha mi an dòchas nach eil duine --? [SW: Mi fhin.] Ò, uh huh! Ach tha e cho gòrach. [SW: Och, tha fhios agam.] Ach -- e -- [SW: Chan eil iad cudromach.]

Co-dhiù, bhiodh an ceann shios -- bhiodh stove beag sa cheann shios. Bha fear a dha na gnòthachan [fer ə qə nə grō-əxən] gus a bhith sa cheann shios. Agus a' stove a bha sa chidsin, ' ann [sam] air a bhiomaid a' bruith -- e -- a' bruith ann [-m] am poitean air a' stove, is a' setadh an aran bhon oidhche. Dh'fheumamaid sin. Cha robh guth air -- quick yeast no sian an uair ud, ach a' dèanamh èirigh air a' mhuntàta -- [SW: Èirigh?] Èirigh, 'sh eadh. 'In a' yeast. [SW: Air a' mhuntàta?] Air a' mhuntàta. [SW: Ò, cha chuala mi mu dheidhinn sin.] Bha, bha sinn a' sgriobadh a' mhuntàta agus a' cur an -- t-uisge air cho gaileach [o kələx] gus an dèanadh e -- car do -- soup -- agus -- ach dh'fheumamaid rud a chur ann gus a startadh -- e -- rud an abair iad beirm air a' stove -- Gu (?) dol air n-ais aig a' -- bhiadh. Bha e aghainn air a' stove, agus shetamaid an t-aran bhon oidhche agus an sin -- a -- bha e ri chumail blàth, air a shon sin, nam faigheadh e chill, air neo chan èireadh e. Agus, an dòigh a bha againn air a -- air a -- na briosaidean [= 'scones'], is aire sin -- 'S e -- bhiodh, ' fhios agad -- a chuire duine a' dèanamh muidhe [mū iʔ], a' gleidheadh an uachdar a bheireamaid far [far] a' bhainne agus a' dèanamh an im dhuinn fhèin. Agus -- e -- an sin a' dèanamh briosaidean -- Ò -- is bhiodh na briosaidean math. Bhiodh iad a' cur blàthach ionnta [ɲɔɔ] -- e -- that's the buttermilk. -- [SW: Agus gu dè a' Bheurla ' tha agaibh air briosaidean?] Dè? -- Air briosaidean? [SW: An e cookies?] Chan e -- tha briosaidean ann a -- [vɔ:k əŋə] cookies. Tha cookies -- ann -- 's ann milis a tha na cookies. Ach na briosaidean, tha briosaidean, tha iad air an dèanamh, tha iad air an dèanamh air dough, air a' flùr. Agus -- e, tha -- Agus 's e ' latha agamsa, 's e -- bhiomaid a' cur blàthach anns na briosaidean agus cupa do dh'uchdar. Agus, ò, bhiodh na -- soda is salann, agus im cuideachd [k-uʃəxk], is ò, bhiodh na briosaidean, bhiodh iad math. Dh'innse na firinn, bhiodh. Agus sin a-niste -- a' bheò-shlàin -- 's e sin a chleachd mise dar a bha mi òg -- dar a bha mi eadar -- uill, bhon cheud chuimhne a-nall gus na thòisich gnothaichean air -- air tighinn a cho stylish is gu -- an dràst' chan eil cùram air duine mu aran. Thèid sinn dhan store is startaidh sinn aran aig deich uairean is tha e ' bruith an ceann uair no dhà, ach bha i fadalach an uair ud. Na --

[SW: Ciamar a bha sibh ' traveladh anns a' gheamhradh?] -- [stəl ʔə] bha mi ' dol a dh'innse dhut. Uill, ansin ann an November thigeadh sneachda agus bhiodh eich is sleaghachan, sleagh' ìseal. Bha sleagha, rud rin abair iad, sleagh' connadh, sleagh' a' chonnaidh [xomɪç], air a bhiodh iad 'toirt dhachaigh connadh. Agus a' cheud sneachda ' thigeadh, neo'r-thaing mura biodh rathad math ag an t-sleaghaidh, agus -- Ach dh'fheumadh iad na h-eich a thoirt dhan [gən] cheàrdaich gu cruidhean [krūʔjən] ' fhaighinn orra. Bhiodh i sleamhainn [sʌæʔjən], agus bheireadh iad na h-eich dhan cheàrdaich 's gheobhadh iad cruidhean [krūʔjən] air an geurachadh orra -- bhiodh sneach-- sneachda 's deigh ann, 's thuitedh iad mura biodh sin orra -- Dh'fheumadh, dh'fheumadh agus -- Bhiodh -- bhiodh na cruidhean air an cur air na h-eich agus carcaisean [k'ɑɾkɪʃən] an sin, ' rud rin abradh iad riuth', rud [ch]o fad' sin air ceangal [ʃʰēʔuɪ] air na cruidhean gus a dhol an sàs san deigh. Agus -- rachadh iad a'n store leis an t-sleagha air an t-sneachda agus -- Bha feadhain [fjeun] ann aig a robh [-g] riding sleighs, rud rin abair iad sleaghachan. Och! chunna sibh [fju] na riding sleighs fon thàna sibh [fən əŋə ʃv] an seo. --Nach fhaca fhathast? Ò --agus a[m] faca sibh [ʃv] buggy --na -- wagons --Uill, tha fear shuas ann an seo agus bha e air a' pharade againn uair roimhe agus bha -- beathadhach bòidheach aig', each bòidheach ann a[n] wagon agus --Dhrive e 'n t-each 's bha sin [ch]o eireachdail --a bhith ' fhaicinn [æiçk'ɪn] am-miosg nan caraichean 's na floats -- Bhà. [va-a] Agus e --' dol --dol na rathaidean --bho na [fɔ nə] rathaidean [ɾɑʔɪfən]. Uill, cha robh sinn a' faighinn ro mhath Dh'fheumadh iad -- dh'fheumadh iad each, ' fhios agaibh, a chur ron --ron [=tron] t-sneachda --luirg a chur ron rathad. 'S e feireadh (?) iad ris --' cur luirg ron rathad. Luirg, 'sh eadh. Uill, a' luirg --'s e. -- Track a bheir iad ris an-diugh. Agus -- chuireadh iad a' luirg ron rathad agus dh'fheumadh iad a' rathad a chumail fosgailte. Dh'fhaodte dar a dh'èireamaid sa mhadainn no dar a dh'èireadh an fheadhain a bh' ann romhamsa gum biodh a bhàthar (?) [vɑ:əʊ] air dùnadh. Dh'fhaodte nan tigeadh sneachd' an oidhche roimhe ' sin 's dhùnadh i -- a' bhàthar [vɑ:əʊ] agus dh'fheumadh iad an sin -- spaidean a thoirt leoth' 's sneachd' a chur gu taobh [tū:v]. Cha

robh *snowploughs* ann an uair ud. Cha robh. Agus – ò, chaidh feadhain ro phoidhle. Cha-
idh! [xɑ:ɪç]. Ach tha 'leithid do rudan ùr ann an-diugh.

Tha. – Thà [ɑ:] Tha, gu dearbh [t'ɛrɑ] ach – a' cheud a – bha sinn a' fuireach' còig
mhìle fo – fo cheann rathad *Hillsdale* shuas ann an seo, 'mach air na Cùil an toiseach -- 'S
ann 'mach' sin a – bha sinn. Agus dar a thàinig an sin a chaidh 'sin a – phòs an sin – fear
[fər] dha na gì – an gille 'bh' aig an taigh. (Cha robh again ach an dithis gillean.) Agus bha e
ag obair aig a' mhuileann, aig a' – *felt mill* agus bha sinn [ch]o [f]ada far a' rathaid gus gu
faigheadh e am *bus* a chuile madainn. Agus *mhove* sinn an sin a-nuas gus a' *mhain road*.
Bha – tha – iadsan shios mu [mā] dhà mhìle, dh'fhaodte – às seo air a' *mhain road*. ' Bheil a'
car agaibh a-bhos? *Uh, huh!* – Agus th' iad a' fuireach' shios dar a bhios sibh a' tilleadh air n-
ais sios ann an seo 's a thèid sibh far na drochaid mu [mø] dhà mhìle às seo. Tha 'n taigh aca
taobh a' rathaid. Tha sabhal beag air a' bhruthach agus tha an taigh ac'san [ɑ:kʁn] taobh a'
rathaid 's craobhan, craobhan ubhal aig an dorast. Agus dar a thèid sibh far a – thig sibh a –
fradharc (?) [frøæxk] seo, na fhradharc [røæxk], tha rathad a' dol suas am bruthach mar seo.
Agus suas air cùl a' bhruthaich 'sin – tha sagart. 'S e. Cheannaich e àit' [ɑt] 'an sin, Agus
tha seann taigh [fjēn t'øi] a bh' ann ach co-dhiù 'r [k'ɪ'ur] a chur air dòigh. Agus – tha e '
fuireach' – uill, bi- tha e ' dol dhachaigh an sin air – air *tripean* aig a' samhradh. Ach tha fear
[fər] eile dhe na fear –

Cha robh ach dithis gillean san teaghlach agams'. Agus tha esan a' fuireach' a-bhos,
agus chan eil ach dithis gillean aigesan cuideachd, 's còignear nighean. Agus chan eil
Gàidhlig aca. Tha Gàidhlig aigesan, ò tha, gu leòr do Ghàidhlig aig'san. 'S e -- 's e Gàidhlig a
dh'ionnsaich [y'usɪç] sinne dhan a' chlann. Bha, bha, ' fhios agaibh, bha – an athair
uamhasach – bha e ai'son dar a gheobhadh iad a' Bheurla gu faigheadh iad a' Bheurla cheart
agus gheobhadh iad sa sgòil i. Agus bha taobh ac' ris a' Ghàidhlig, co-dhiù. 'S i 'bh'aig a h-
uile duine an uair ud. Agus tha Gàidhlig aig a h-uile gin dhan – dhan teaghlach agams', ach
chan eil Gàidhlig aig [g] na *grandchildren* agam. Chan eil. Na h-oghaichean 'th' aig' (?) Chan
eil. Uill, chan eil e duilich dhaibh a h-ionnsachsadh. Tha i, ' fhios agaibh – tha – uill, an tè 's
sine dhiubh, chan eil – chan eil i -- cha bhi i *stuck* ai'son duin' air ' theagas' sa Ghàidhlig ach
– Ò, tha – Ò – ach – neo'r-thaing mura bi iad a' caoidh nach eil a' Ghàidhlig aca, 'eagal 's
[ekw s] gun tèid sian a chur fairis orra – Uill, 'nist – ò, an teaghlach – sa gheamhradh, uill, '
fhios agaibh, bhiodh – bhiodh caoirich aig a h-uile duine agus bha àm dhan bhliadh' ann a
bhiodhte ' toirt na clòimh far nan caorach. Bhiodh sin ann am *May* agus bhiodh iad – Bha '
sin a' chlàimh ri glanadh agus bha i ri piocadh, nach biodh bioran 's rudan innte. Agus bha '
sin muileann bleith ann – muileann – a – càrdaidh – muileann càrdaidh agus bhiodh iad a'
toirt na clòimh dhan mhuileann chàrdaidh agus a' dèanamh rollagan, *rolls* – ann -- ' bheir
iad rise sin an-diugh.

Agus bhiodh an sin cuibhlean-sniomh sna taighean, cuibhl'-shniomh [k'uil ni:av]
agus bha sin ris [ɹɪ] an t-snàth air a – air na cuibhlean ai'son sogsaiseachan is miotagan a
dhèanadh [jɛnəg] agus – sin an dòigh a bha iad ris a – Agus bhiodh beairt – *loom* a feir iad
ris – bhiodh beairt sa h-uile taigh. Agus bhiodh feadhain ann a dhèanadh aodach, Bh' iad ag
ionnsachadh a – an t-aodach a dhèanadh mar a tha shios an *Cheticamp*. Tha poidhle dhe sin
a' dol air n-adhart – dhen fhigheadaireachd, agus figheadaireachd a' dol air n-adhart thall an
Saint Ann's. ' Robh si-- ' robh sibh thall an sin. *Oh, my goodness!* Cha – chan eil fhios a'm cò
dhiubh 'tha sin a' dol air n-adhart an sin air an t-seachdain seo 's nach eil, ach bha. Tha –
figheadaireachd 's tha iad ris na *plads*, ris na rudan brèagha an sin agus – a' creic a' *phlad*
cuideachd. Agus bha h-uile taigh leam chuimhne-sa, bhiodh beairt ann agus bha iad a'
dèanadh an aodach – Ò, chan e, ò chan e, gu dearbh. Ach na boireannaich, bha aig na
boireannaich ris a' – bhiaidh [viæg] a chumail air falbh, 'S bh' aca ris na chroth a bhleoghain
[vleʔun] agus bh' aca ris an cuid fhèin dhan obair a-muigh ' dhèanadh.

Agus dar ' thigeadh an sin – toiseach a' gheamhraidh bha 'n – aca ri – ris na
sogsaiseachan 's ris na miotagan 's ris an fhigheadaireachd a dhèanadh, plaideachan
[p'xɑt'əxən] eireachdail sa bheairt agus – Uill, bha iad ' toirt na clòimh far nan caorach 's
bha iad ga glanadh 's ga cur dhan mhuileann chàrdaich, Agus an sin – ga sniomh, a'
dèanadh snàth – air – na cuibhlean agus – Ò, bha *time* – bhiodh -- 's e – nuai' ' bh' againn
dol dh'*outing* bhiodh *frolie* – *frolie* aca, sniomh a-- ' seo 's racha[dh], dh'fhaodte, poidhle

dha na – boireannaich còmhla [k'hōɫɑ] 's cuibhlean aca 's neor-thaing [nɔrɔn] mura biodh
sniomh ag obair an uair sin 's – dar a thigeadh an oidhche bha – na bioran ri [ɹɪ] fhaighinn 's
sogsaiseachan ri [ɹɪ] dhèanadh 's miotagan – dhan fheadhain a bhiodh 'g obair a-muigh. Bha,
's dhan fheadhain a bhiodh a' dol dhan sgòil. 'S -- ' sin bha – bha iad ag obair cruaidh – agus
– uill, bha na fireannaich [firumiç] – ag obair sa choillidh – bha – Bhiodh iad ag obair air a –
bhiodh iad a' dèanadh *props* ai'son na mineadh [*mine*]. Agus bha prìs glè bheag orra
cuideach'. Agus bhiodh iad a' dèanadh *ties* ai'son a' *railroad*. Uill, bha na *ties even* na bu
mhotha [na pə vo-o] na na *props*. Agus bha iad ri snaidheadh [snɛ-ɛy], rud rin abair iad –
chan eil fhios agamas dè ' Bheurla ' chuireas [xʁəs] sibh air 'snaidheadh'. Is -- bha iad, '
fhios agaibh, a' toirt dà thaobh air na *ties*, agus – dhan toirt *even*. Agus an sin dha –
snaidheadh [snɛ-ɔy]. Uill, bha – ' fhios agaibh, a' fiodh [fɪəɣ] a' fiodh [fiæg] a feireadh iad a-
mach às a' choillidh – bha iad ga tharraing a-mach [ə mæx] agus bha iad an sin a' toirt cuma
air a' mhaide leis na taobhannan (?) [t'uoymən]. Dh'fheumadh iad na *ties* – rud rin abradh
iad na *ties* – shnaidheadh [nhɛ-ɔy] ai'son gu rachadh iad sa *track* [t'ɹæk] – fon *train*. Is
thairrgeadh iad na *ties* an sin – dh'fhaodte còig 's sia [k'hō-g ʃɪɑ] 'mhiltean agus dh'fhaodte
gu faigheadh iad – Ò, 's e prìs ' bha iad a' cunntas 'son a – *thirty-five cents* ' fhaighinn air na
maidean sin. Bhà. Nach [r]obh e beag? Agus an sin, a dh'fhaodte gu dhèanadh [*sic*] iad a –
bhiodh iad a' dèanadh a' fiodh ai'son na mine a bharrachd aire sin, rud rin abradh iad *props*.
Ach a- shin a-niste air am biodh iad ' fuireach' beò [pə:ɔ] – Ò, bha.

Treabhadh [t'reʔog]. Bhiodh. Da' – Bhiodh dà bheathadhach eich [vɛəx ɛç] sa h-uile
h-àite, agus bhiodh iad a' treabhadh toiseach a' gheamhraidh – deireadh an fhoghair. Bhiodh
iad ' treabhadh agus a' cur a' bhiaidh sin deiseil toiseach an t-samhraidh [ə d'ōūriç], ' fhios
agaibh, gus a chur. Bhiodh a' churachd aca rèidh ann am *May*. Bhiodh. Bha 'n t-side deifir ris
an dràst'. [n drɑ:əst]. Bha 'n t-side na b' fhearr. Dar a thigeadh *April* an uair ud bha – bha 'n
t-side – Uill, bha 'n t-earrach math, ach – bha 'n geamhradh *tough* air a shon sin roimhe
[r'ɔi] sin. Bha. – Bha. Bhiodh e ' dol a-mach dh'ionnsaidh na *Grand Banks* dar a bha e òg.
Agus – bhiodh e 'g obair sa *factory* – *factory* nan giomach – *lobster factory*. Tha. Ach bha e
measail air an iasgach 's air a' dhol a-mach air an uisge [ūs 'k'ɛ], a-mach air an uisge [us 'k'ɛ]
shailte [hɑ:ɪt'ə]. 'Sh e, far a bheil na bàtaichean aca 'n-diugh. 'Sh e. Ò, dè 'n t-iasg? Ò,
bhiodh iad a' fhaighinn sgadan 's bhiodh iad a' fhaighinn trosg agus giomaich an uair sin. Ach –
bha ' phris, *oh heck!* air a h-uile sian, bha – giomaich – Ò, tha, gu dearbh, tha. –

Bhiodh iad a' falbh fo thaigh gu taigh, ' fhios agaibh. Bha fuarag ri bhith aca air an t-
Samhain, an oidhch' mu dheire' do dh'*October*. 'S e Oidhche Shamhna ' bh' aca aire sin. Agus
bha rud rin abradh iad fuarag. Chan eil fhios agamsa dè – ma tha Gàidhlig – m' tha – agaibh,
g' eil ' Bheurl' idir air an fuarag ach – bhiodh a – uachdar. Ghleidheadh iad an t-uachdar –
cream, 'nist' agus bhiodh, 's e miosaraichean a bhiodh ac' 'n uair ud, miosaraichean. Bhiodh
iad gan dèanadh air fiodh. Agus bha e ' dol dhan a h-uile taigh Oidhche Shamhna agus bha
làn na miosair ri dhèana' do dh'fhuarag agus bhiodh an fuarag math -- 'S a' cur mine choirc'
[mɪjə xɔf'k'] air an fuarag. Sin a' rud rin abradh an fuarag. Agus bhiodh *crowd*, dh'fhaodte
deich no cò-deug do dh'fheadhain mun cuairt air an fuarag 's – Sin a' *play* ' bh' ac' an uair
sin [ən uəɹŋ] agus ò, uill -- ' sin – dh'fhalbh [iad(?)] a' dèanamh *trick* achach. Rachadh iad a
– Ò, chan urrainn dhomhsa ainm ' thoirt air na rudan a bhiodh iad a' dèanamh, ach cha
robh iad ri cron sam bith, ach dìreach – *trick* achach beaga dhaibh pèin [yɑp hɛ:n] air a chur
a-mach 'son Samhainn. 'Falach fead'? Bha. Uill, a' rud a bha 'son ' falach fead', rachadh iad
a[m] falach agus dhèanadh iad fead agus dh'fheumadh càch a dhol a shiubhal [hiux] càch -- '
bha – cait' a robh – iad – Eadh. *Uh, huh!* Agus a –

Uill, Ò, bha, aig a – Bh' iad a' fhaighinn a – Cha robh [rog] na preasain fosach [=
uamhasach] – a – daor, Ach bhiodh a – Nollaig, bhiodh preasan beag ann dhan a h-uile –
duine – dh'fhaodte, agus -- aig a' – Challainn [xuwʔɪn] – a' Challainn -- 'S e. Uill, a Challainn
[xuwiɹ], sin an oidhche mu dheireadh dhan bhliadhna [vliən'ə]. 'S e. *Thirty-first of* –
December – Ò, bha iad a' – bha iad ga chumail. Bhiodh – iad ' dol [tɔx] cuideachd a dhannsa.
Bhiodh dannsaichean ac' air a' Challainn agus – bhiodh iad, aif[r] Callainn, thigeadh iad
dh'ionns' an doirist agus bha duan [tu-ən] aca ri ghabhail mu faigheadh iad 'staigh. Chan eil
fhios agamsa [əkəmsə], Bha duan aca air a – air a – ri ghabhail mun tigidh an dùineadh (?)
– [ə pu:nɔy] a-staigh --. *Heck!* (?) Agus -- -- dar a ghabhadh iad an duan an sin gheobhadh

iad 's-taigh 's gheobhadh iad a dhannsa 's bhiodh – À, bha fìdhleirean math ann an uair ud cuideachd. Bha iad math, 's bha – feadhain mhath, mhath gu [ko] dannsa. Ach shin a bh' ann. Agus na[n] bhio[dh] gu leòr san taigh dhèanadh iad – *eight-hand reel*. *Reel* och'nar 's e feireadh iad ris, *reel* ochdnar –

Agus, ò, tha h-uile sian [ʃi:ən] air *change*adh. Tha. Chan e 'n ao[n] rud idir. Chan e, 's chan e 'n ao[n] bhlas 'th' air a' bhìadh. – Bha – Cha robh iad a' dol a[n] còir dochtair 's cha robh iad a' dèanadh sian ach glè ainneamh [ɛnɪ] ac'. Am bochd (?) cha robh dochtair ann. Bha feadhain a' falbh air sàill' nach biodh fhios aig duine dè 'bh' orra [ɔʔrə] – Ò, bha, bha. 'S eadh. Cha robh dochtair idir ann an uair sin. Cha robh agus a – Ach – bhiodh e cho fad' às, agus cha robh ann ach [hə ro ɔŋ] ach fear [fɛr], dh'fhaodte, deich mìle, bhuap'. Ach, ò, bha – Bha 'chuid sin dheth air coimhead [kɔɪt] às a dheoghaidh [jɔwɪŋ]. Bha h-uile [wulə] sian a' falbh math, 's bh' e 'feum gu robh pàirt dheth [pʰɑ:ɪs jɛ]. Ach – ò, bha – bhiodh iad – droch stoirmean (?) sneachda uaireannan [sɪnɛkə uəɪɪm] 's [s] uair 's [s] uair aire sin bhiodh, ò, bha – Bha, uill, bha na daoine – bha h-uile sian cho [ho] làidir. Bh' iad cho fallain [xo fəɪn], a h-uile duine. Agus bha deifir eadar e 's – an – dol a-mach a th' ann an-diugh. Ach – uill, 's-nis, -- Ò, bha, gu dearbh, bha, bha. Bha iad an sin a' cumail na clann a-staigh gus a[m] bhiodh iad – uill – cha robh ach trì no ceithir [k'e:r] a làthaichean a bhiodh iad a dh'aois mu rachadh *folk* (?) gam baisteadh. Agus dh'fheumadh iad an sin falbh – dh'fhaodte sia 's seachd a mhiltean ann a[n] sleagha – le – *baby* ga bhaisteadh. Agus bha 'sin – cha robh guth air na *parties* a th' ann an –dràst' air a' – air a' bhaisteadh idir. Ach – bha 'sin a – feadhain ri tighinn a choimhead [xɔ-it] air a – air an fhear ùr 's bha – na *godparents* aca 's an sin dar a bhiodh iad – an aois – dar a dh'fhàs iad suas bliadhna – a --n feadhain a chum [xʌm] ri baisteadh iad a' tighinn le [la] *gifts* thuca, preasain. Bhiodh, bhiodh. Agus – ò, bha, bha. Bhiodh – fhios agaibh, ach cha robh sian – *spry* ann idir mar a th' ann an-dràsta. Cha robh ann ach dìreach [ʃɪrɛx] dreas a chaidh 'dhèanadh aig an taigh 's – agus – plaideachan – *blankets* 'bh' aig a' (?) air an dèanadh dh'aona ghnòthach [ɣʉnʉ grɔ-ɔx] 's uill, tha chuala mi guth air an airgead [æɪɛk'ət]. Cha chuala – Ach a-nis – dh'fhaodte gun cuala sib pèin sin? – San t-seann dùthaich – eadh, uill, uill, -- bha. Dar a bhiodh – a – seachd do nigheanan no seachdnar do ghillean [g'-] anns an teaghlach – às deoghainn [sic] a chèile bh' iad a' *claim*adh gu robh leigheas aca, gu robh a' – leigheas aca –

Bhiodh a–Na[m] bhiodh a–uill – bhiodh a–a' – [ɣɔ-ə] – gheobhadh iad – uisge far na -- [ɣɑ:ɪg] aca no rud air a chuireadh (?) --Uill --dh'fhaodte nach robh ann ach *Imagination* -- *uh, huh!* --Agus --ach --sguir sin a-nist. Tha iad a-nist am-miosg a chèile 's --Tha, tha [hɑ: ɑ:]. Ach bha an uair ud. Bha --bhiodh --Ò, bha. Rachadh iad a-mach às an taigh -- is choimheadadh iad air an adhar agus bha seòrsa [-ɪs-] do rionnagan air an adhar agus bha seòrsachan do dhathan air an adhar. Agus thigeadh iad a-staigh 's dh'innseadh iad 'rud a chunnaic iad --'s --an t-side a bha 'dol a bhith ann là ai[r] na mhàireach --Bha i --'n t-uisge --'dol 'bhith ann no [nɔ] bha sneachda 'dol 'bhith ann no [nə] 'dol 'bhith brèagha. Agus dh'fheumadh iad --'bhith 'watchadh na sìd' a' son *trip* -- bh' iad 'do[l] 'dhèanadh air falbh fon [= bhon] taigh, a chionn cha bhiodh aca ach each [ɛx] is sleagha is *wagon* --Bha --bh' iad --bha feadhain ann a' watchadh [wɑʃʰə] na gealach. Bha. Chitheadh iad na[m] bhiodh a' ghealach air a druim [drɔ-ɪm] --bh' iad a' *claim*adh gur e sin soighn' air tioramachd a bha 'sin. Agus bha iad a' watchadh [wɑʃʰə] na gealach ùir dar 'thigeadh [tɛr ɪk'əy] i 's-taigh fad na h-ùineadh. Uill, fhios agaibh, bha cho beag aca ri dhèanadh [jɪʉnəy] 'lànfh (?) ris mar 'th' iad an-dràst'. – Tha 'leithid a sholaist ann an-dràs' 's chan eil – fhios againn air a' ghealach fo n' [= bhon] *electric lights*. Chan eil duine ga faicinn idir – Bha. Bh' iad a' *claim*adh gu robh – a – chan eil fhios a'm [ɑn ɪ is əm] cò dhiubh 's e tioramachd no – nan tigeadh i air Disathairn cha bu toigh leoth' 'gheal[ach] 'fhaighinn ùr Disathairn idir. 'S e soighne math a bha 'sin – cha da – cha chuala 'riamh – Yes [ɟ'ɛs] -- Cò aige – a fhuair sibh sin? – Yes. Bha, bha. Bhiodh iad a' watchadh [wɑʃʰəy] dar a bhùidseiricheadh iad a' mhuc – Bha. Mharbhadh [vɑɪ:ɟ] iad a mhuc a' son a gheamhraidh [g'-] 's bha iad a' watchadh. Bha, bha. – Rudeigin -- 'm broinn na muiceadh [mɔɪɔk'əy]. Agus mura biodh a – dh'fhaodte gum biodh cnap aire seo, agus bhiodh an dà cheann aige sin – *even* agus uill, thigeadh aon [ə:] *bhlast* a dhroch shìde 's bhiodh a' chuid eile dhan t-side – Bha iad a' creidsinn [kʰrɔt'ɪn] sna rudan seo. Bha. Dh'fhaodte gu robh rudeigin ann cuideachd. Ach

chan eil fhios 'am – Ò, tha, tha. Ò tha daoine – bha daoine fiachail shìos am *Margaree* na[m] faigh[eadh] sibh sìos air a[m] feadh [fɪg] sin. – Th' iad – car air falbh a-nist às. Th' iad. Chan eil seann fheadhainn ann [æ:ʉŋ] ach – Chan eil – Dè 'bhiodh aca? Màirneileachd? Uill, cha chuala mi 'riamh, cha chreid mi, sin ro sin – *connected* ris – Ò, ò, gheobh sibh fiosrachd thall a[n] *Christmas Island* agus *em!* Feumaidh gu bheil fe– ach tha deifir Gàidhlig aca 's 'th' againne. Tha, tha. 'S e. Loch Abair. – Thàinig [anik'] iad -- na – Uill, 's-nis, chan eil mise cinnteach [k'i:nɛx]. Tha h-uile sian sa leabhar [ʃɛr] aig a– aig [*Sister*] *Margaret*. – Thàinig iad à Uibhis'. 'N ann à Uibhist [ü-ɪfk'] 'thigeadh ia[d]? Dh'fhaodte gu – bu daoil leam (?) nach ann a – tha – cuid air a' choreigin an seo a thàinig à Uibhis', co-dhiù. Agus ò -- ò, thigeadh iad dhachaigh ann an seo 's bhiodh iad a' – bruidhinn – air a – h-uile sian thall. Cha robh mise fosach [= uamhasach] *posted* air dè – air a' – ca 'r a bha iad 'bruidhinn – Tha fear shuas ann an seo agus nam biodh am – nam biodh thu – **END!**